

Van-e helye a hitoktatásnak az iskolában?*

Kodácsy-
Simon
Eszter

A címben feltett kérdés időszerűségét a 2013/14-es tanévtől az állami általános iskolákban bevezetendő, kötelezően választható hit- és erkölcsstanórák adják. Mind egyházhoz tartozó, mind egyházon kívül álló emberektől felmerül a kérdés: mit kezdjen az egyház az elé tett új törvénnyel? Lehetőségként tekintsen-e rá, hiszen a hitoktatásnak helye van az iskolában, vagy megoldhatatlan szervezési feladatként, egyházakat figyelmen kívül hagyó állami rendelkezésként, esetleg gyanús kezdeményezésként tekintve rá elutasítsa azt?

A leggyakrabban elhangzó válaszok – valószínűleg az egyéni tapasztalatok alapján – sokfélék lehetnek: „Persze, hiszen régen is volt, s lám, mennyivel tisztességesebben éltek az emberek, amikor megtanulták, miben higgyenek.” „Nem, a hite mindenkinek a magánügye, nem szabad bevenni a közoktatás, köznevelés keretei közé.” „Igen, végül is nem árthat.” „Ha az erkölcsannak helye van, akkor a hittannak is.” „Az egyházaknak jár az iskolai hitoktatás, hogy létszámcsökkenésüket végre megállíthassák.” „Nem, mert az iskola semleges terep, nem lehet kitüntetett szerepben feltüntetni egyes értékrendszereket.”

Az ilyen típusú válaszok elsősorban az egyház vélt vagy valós társadalmi szerepvállalásából, általános morálizálásból vagy felületes közvélekedésből táplálkoznak. Ha komolyan feltesszük a kérdést, akkor arra olyan teológiai választ kell adnunk, amely tisztában van a mai kor iskolai és pedagógiai kihívásaival is. Nincs módunk arra, hogy a felsorolt válaszok mindegyikét részleteiben megvizsgáljuk, ehelyett inkább néhány bibliai és teológiai gondolattal szeretnénk segíteni az egyéni válaszok megformálását.

A Biblia tanítása

A Bibliában négy kifejezés található a 'tanítás' – és a hozzá kapcsolódó 'tanár', 'tanuló', 'tanít' – fogalom jelölésére.¹

1. A διδάσκω (didaskō) szó közel százszor fordul elő az Újszövetségben, de az Ószövetség görög fordításában, a Septuagintában is elég gyakori. Ószövetségi használatában a διδάσκω héber megfelelője, a *yarah* – és ritkán a *lamad* – során nem elsősorban a tudás növelését és a képességek fejlesztését célozták meg a tanításért felelős rabbik, hanem Isten akaratát adták tovább, s az Isten akaratának való engedelmesség növelését tűzték ki célul. Ennek a tanítási gyakorlatnak a lényege, hogy Isten törvényeivel nemcsak megismerkedni kell, hanem azokat meg is kell érteni, működés közben meglatni, majd saját cselekedetként megélni, azok követését saját életformává alakítani (lásd például 5Móz 11,19kk).

* A Kodácsy-Simon Eszter cikkéhez készült hozzászólások az 56–76. oldalakon olvashatók.

¹ BROWN 1992, 759–781. o. BERCOT 2003, 225–228. o.

Az evangéliumok szóhasználata mind a zsidó értelmezéssel, mind a történelmi Jézus-képpel összhangban áll. Jézus nyilvánosan, egész tömegeknek tanított – miközben prédikált. S prédikált, miközben tanított. Tanított Isten akaratáról és törvényeiről, Isten országáról és szeretetéről, Isten és az emberek közötti kapcsolatokról. Tanítása témájában nem különbözött a rabbikétől, hiszen mindazokat a kérdéseket vette elő, amelyek a korabeli zsidóság kérdései is voltak. Különbözött viszont a legtöbb rabbiétól abban a formában, ahogyan megközelítette a kor aktuális kérdéseit – mondhatnánk, hogy különbözött „módszertanában” –, hiszen tanítását mindig konkrét szituációkhoz vagy példákhoz kötötte, emberi kapcsolatokat emelt ki, egyszerre kezelt radikálisan és empatikusan életkérdéseket, és mindig személyesen bevonta magát a tanításba. Pál apostol ennek a tanításnak a továbbadására buzdít leveleiben (2Thessz 2,15), amelynek átadásához meg is kell felelnie a tanítóknak (2Tim 2,24).

Ferenczy Károly: Hegyi beszéd

2. A Bibliában még csak kevés helyen előforduló $\kappa\alpha\tau\eta\chi\acute{\epsilon}\omega$ (katékheó) szó az egyház kialakulása során vált egyre gyakoribbá. A szó klasszikus görög használatában kihirdetést, kinyilatkoztatást, elmondást jelent, többnyire a költők vagy színészek magasabb emelvényről, pódiumról elmondott beszédét jelölték ezzel a szóval. A Septuagintában nem találhatjuk meg a $\kappa\alpha\tau\eta\chi\acute{\epsilon}\omega$ semmilyen formáját. Kései megjelenésére utal az is, hogy az Újszövetségben mindössze nyolc alkalommal fordul elő, akkor is négyszer Lukácsnál (ebből háromszor az Apostolok cselekedeteiben), négyszer pedig Pál apostolnál. A $\kappa\alpha\tau\eta\chi\acute{\epsilon}\omega$ jelentése mindkét szerzőnél 'oktat', 'utasít', 'tanít' (lásd például ApCsel 21,21). Pál apostolnál egyértelműen a hit tartalmaira való oktatás technikai kifejezéseként jelenik meg

ez a szó (például 1Kor 14,19). Valószínűleg Pál apostol vezette be a $\kappa\alpha\tau\eta\chi\omicron\nu$ szót az evangélium tanítójának jelölésére, s nála találhatjuk a legkorábbi írásos bizonyítékot (Gal 6,6) arra nézve, hogy a korai egyházban már „támogatott” – akár „teljes állású” – tanítói hivatal működött. Pár évtized alatt a $\kappa\alpha\tau\eta\chi\acute{\epsilon}\omega$ bevett kifejezésévé vált a keresztesítésre jelentkezők oktatásának, amint arra példát találhatunk az apokrif iratnak számító Második Kelemen-levéliben is.

3. A $\pi\alpha\rho\alpha\delta\acute{\iota}\delta\omega\mu\iota$ (paradidómi) jelentése 'hagyományoz', 'az utókorra hagy', 'tanítást továbbad'. Az elbeszélések, történetek szóbeli hagyományozása már a korai zsidóságnál is működött, ám a hagyomány továbbadásának hangsúlyozása akkor vált különösen fontossá, amikor a zsidóság találkozott a hellenizmussal a Kr. e. 2. században, valamint az erősödő kereszténységgel a Kr. u. 1. században.

Pál apostol is fontosnak tartja azt a tanítást, amely a hagyomány továbbadását tűzi ki célul, azonban számára a hagyomány elsősorban olyan tanítás, amely a jelen körülményeire és szükségleteire ad választ.

4. A legkorábbi és leggyakoribb szó a tanítás, nevelés kifejezésére a $\pi\alpha\iota\delta\epsilon\acute{\upsilon}\omega$ (paideüó). Már a Kr. e. 6. században használták a görög bölcsek az erkölcsi törvények és a jogi ismeretek átadásának s a nevelésnek a jelölésére. A görög

gondolkodásban a nevelő munka középpontja mindig az ember, aki értelme által képes a tanulásra, fejlődésre, tökéletesedésre. Az oktatás célja, hogy az ember jobbá tétele által a társadalom – az állam – is igazságosabb és élhetőbb legyen.

A Septuagintában a παιδεύω mintegy kétszázszor fordul elő a 'fenyítés', 'fegyelmezés', 'helyreigazítás', 'javítás' értelmében. Isten az, aki fenyítése által tanít és nevel, de mindig csak igazságos mértékben. Isten nem azért fenyíti az embert, hogy tökéletessé tegye, vagy hogy egy ideális állapotot érjen el. A tanítás célja az, hogy az ember felismerje, hogy létét Istennek köszönheti, s ebből fakadó hálából neki engedelmességgel tartozik. Lényeges különbség a görög filozófiákhoz képest, hogy a tanítás középpontja nem az ember, nem a gyerek, nem is valamilyen idea, hanem maga Isten. A későbbi palesztinai zsidóságnál ugyan egyre inkább Isten törvénye az, amely referenciaponttá válik, azonban az Újszövetségben ismét Isten tanítása válik hangsúlyossá. A törvény nevelő ereje helyett (Gal 3,24kk) Jézus kerül a középpontba, aki minden emberi nevelésnek a hátterében áll (Ef 6,4).

A hit tartalmának tanítása

Az iskolai keretek között zajló hitoktatás (történjen akár fakultatív, akár kötelezően választható jelleggel) sokak számára azt a fajta tanítást jelenti, amelyet a κατηχέω szó jelöl. E szerint a tanár – mint egy magasabb emelvényről – oktatja a diákokat a hit tartalmaira, a hagyomány elemeire, az egyház tanítására. Nem kétséges, hogy azokat, akik az egyházhoz szeretnének tartozni, akik szeretnének megkeresztelkedni, szükséges először az alapvető ismeretekre megtanítani. Ahogyan nem véletlen az sem, hogy a κατηχέω kifejezés térhódítása az egyház kialakulásával párhuzamosan történt, hiszen csak az tud belépni az egyházba, aki tudja, hogy mihez szeretne csatlakozni. Csak az tud tanítvánnyá válni, aki tudja, hogy miről szól a tanítás. Máskülönben kinek, minek a tanítványává válna valaki? A hit tartalmi elemeinek ismerete nélkül jogosan vádolhatnak meg valakit hiszékenységgel, felszínességgel, naivitással. Anélkül, hogy tudnánk, miben és kiben hiszünk (2Tim 1,12), nem lehet valóban hinni benne.

Természetesen mindebből nem következik az, hogy a hit egyenlő az ismerettel, s nem lesz minden ismeretből hit. Ám a hívő embernek kell hogy legyen valamilyen ismerete saját hitének elemeiről: a hitvallások alapvető jellemzője is az, hogy „a hit nem bizonytalanodik el a *tartalom* kérdéseinél, hiszen azt is pontosan meg tudja nevezni, hogy *kiben* és azt is, hogy *mit* hisz. A régi dogmatikák a hitnek ezt a részét *fides quae creditur*nak nevezték. (A hit, amely hitetik, azaz, amit hiszünk.) Ennek alapján jogos hittanról is beszélni, hiszen a hitnek van tanítható része is.” (SzÜCS 1995, 3. o.)

Ahhoz, hogy a hit tartalmait, az Isten beszédét és az Istenről szóló beszédet megértsük, tanulnunk kell: olvasni és írni, beszédet értelmezni és értelmesen beszélni, a logikánkat fejleszteni és az ismereteinket bővíteni, tudományos szemléletünket és műveltségünket kihívások elé állítani. Mai világunkban mindennek az összefoglaló neve: iskolai oktatásban részesülni. Ahhoz, hogy Isten szavát megértsük, tanulnunk kell. Ezt ismerték fel reformátoraink, Melanchthon és Luther is akkor, amikor szorgalmazták a nyelvoktatást, a dialektika és a retorika tanítását, a tiszta gondolkodás és a kifejezőkészség fejlesztését, összességében pedig egy humanista alapokra helyezett evangélikus iskolarendszer kialakítását.

Amint reformátoraink is észrevették: a hitoktatásnak szüksége van az iskolában megtanulható és fejleszthető dolgokra. A κατηχέω művelésének egyik legjobb közege ezért lehetne az iskola. Ilyen értelemben a hitoktatásnak

„Ahhoz, hogy a hit tartalmait, az Isten beszédét és az Istenről szóló beszédet megértsük, tanulnunk kell: olvasni és írni, beszédet értelmezni és értelmesen beszélni, a logikánkat fejleszteni és az ismereteinket bővíteni, tudományos szemléletünket és műveltségünket kihívások elé állítani. Mai világunkban mindennek az összefoglaló neve: iskolai oktatásban részesülni.

lehetne helye az iskolában, mert az iskolai oktatás ismeretelméleti segítséget nyújthat a hittannak. Ez az az előny egyébként, amelyet egy jól működő egyházi iskola a diákok egész életére nézve pozitívan tud kihasználni: a tanulók egységes világgépben kapják azt a tudást, amely egyszerre segítheti egy szakterületen való elmélyedést és a hittartalmak megismerését. A régen nagy hírnévnek örvendő, számos tudóst, költőt, híres embert kibocsátó egyházi iskolák ezt az alapos, sokrétű, mégis egységes, szintetizáló tudást adták át később nagy eredményeket elérő diákjaiknak.

Naiv romantika lenne ma ezeket a régmúlt időket – s ezzel együtt azok hitoktatási rendszerét – visszasírni, hiszen mind a társadalomban és az egyházban, mind az oktatásban, mind az egyház és társadalom kapcsolatában lényegi változások következtek be azóta.

A hitoktatás közege

Nem célunk tárgyalni a posztmodern társadalomra vonatkozó problémakör kérdéseit részleteiben, azonban nem is hagyhatjuk figyelmen kívül ezeket a kritikai szempontokat sem. A posztmodern kritikák fő pontjai között szerepel az, hogy jelenleg egy legitimációs krízis korában élünk (USHER–EDWARDS 1994), amelyben az ésszel szembeni szkepticizmus episztemológiai relativizmushoz és bizonytalansághoz vezet, ahol az emberek végre a modernizmus naivitásától megszabadulva szabadon kísérletezhetnek új ideákkal (LOSITO 1996, 71–72. o.).

Usher és Edwards alaptézise az, hogy posztmodern korunkban semmilyen mitikus-vallási elbeszélés nem tud olyan alapokat adni, amelyekre építve korunk kérdéseiben választ – vagy akár fogódzót – találhatnánk. Ezért ugyan az oktatás az egyik legemlékező útja önmagunk és a világ megismerésének, ebben a mitikus elemek miatt nincs helye semmilyen vallásnak és hitoktatásnak sem. Losito viszont épp ellentétes következtetésre jut. Szerinte a modernizmus végével ugyan hamis elvárásoktól és megalapozatlan feltételezésektől szabadult meg az emberiség, de ennek következménye a kulturális zűrzavar, féktelen individualizmus és erkölcsi szubjektívizmus is. A posztmodern ellenérzése a teológiával – mint mindenféle ideológiával – szemben elveti az addig központi helyet kapó mítoszokat, szent történeteket, rituálékat, ám nem tud semmit a helyébe tenni, ami összetartaná a kultúrát és a társadalmat. Épp ezért szükséges már az oktatásban megjeleníteni és megismertetni valamilyen hitfogalmat s újra felfedezni a mítoszok világát.

Igazat tenni nem tudunk sem az említett két álláspont között, sem további más posztmodern kritikák esetében. A kérdésünk lényege azonban az, hogy mi, keresztények – többek között a posztmodern társadalom kihívásainak és kritikáinak ismeretében – mit válaszolunk a kérdésre: van-e helye a hitoktatásnak az iskolában?

Meggyőződésünk szerint az iskolai keretek között megvalósuló hitoktatás segítheti a hittan tanulását azáltal is, hogy – bár nehezen válaszolja meg a posztmodern kor kérdéseit, de – nem zárja el a gyereket ezek elől, nem tesz úgy, mintha ezek a kérdések rá nem vonatkoznának, az ő életét nem érintenék. Az iskolai közegben megtartott hittanóra nem kiveszi a társadalomból a gyermeket, hanem abban a világban, abban a közegben tanít a hitéről, lelkiségéről, egyházáról, Jézusról, amelyben mindennapi életét is éli a gyermek. Azon (posztmodern) társadalmi kihívások között merülnek fel számára a hitbeli kérdések, amelyek között egyébként minden más szakmai, tanulmányi témát is tanul a diák. Így nem valami elvont, „másvilági” – esetleg „álmodern” – területen kell az életkérdéseivel és erkölcsi dilemmáival szembenéznie – feltéve, ha a szülők még fontosnak és megoldhatónak tartják, hogy egy egész napos iskolai rendszer mellett más időpontban is elvigyék a gyereket gyülekezeti alkalmakra –, hanem azon a terepen szembesül élete nagy kérdéseivel, ahol minden más osztálytársa is él.

Így – annak ellenére, hogy kötött iskolai keretek között zajlik a hitoktatás, mégis – jobb helyzet teremthető arra, hogy a κατηχέω fogalmától indulva megközelítsük a διδάσκω szerinti tanítást a hittanórán. A görög filozófia és a

zsidó-keresztény gondolkodás $\pi\alpha\iota\delta\epsilon\upsilon\omega$ fogalmai közötti különbséget is megvalósíthatjuk így: nem egy társadalmi elv, nem egy idea, nem a gyermek vagy nem egy tudományterület kerül az oktatás-nevelés középpontjába, hanem egyedül a jézusi tanítás.

Az iskolai hitoktatásban ugyanis a diákok ugyanabban az időpontban, ugyanolyan körülmények között, ugyanazokkal a kérdésekkel foglalkoznak, mint amelyek minden más kortárs diák aktuális kérdései is – csak más alapokon, evangéliumi válaszokkal, bibliai példákkal, személyes belevonással teszik mindezt.

A hittanóra iskolai jelenléte a hit publikus megélését jelenti. Az istenkérdés nem szorul vissza a templom falai közé, hanem helyet kap akár egy matematikaóra és egy magyaróra között, ami a teológiai gondolkodás természetességét is segít megélni. Ez egyébként a hittanár számára az egyik legfontosabb kihívás, mert ehhez a közeghez neki is alkalmazkodnia kell, ha nem akar földönkívüliként viselkedni az iskolában. Sokan az iskolai keretek között megtartott (sőt az állami iskolák pedagógiai programjába illesztett) hitoktatás legitimitását abban látják, hogy a hitoktatás egyedi és különleges értéket tud hozzáadni a diákok kulturális-szociális integrációjához, amennyiben egyszerre fejleszti az önismeretét, az énképét és a szociális identitását is.²

Amennyiben a hittanra egységes, koherens ismeretanyagként tekintünk, akkor az kapcsolódhat más tudásterületekhez is. A kapcsolódás azonban nem azt jelenti, hogy valamilyen irányultsággal (például fundamentalista szemlélettel) fordulunk a többi tudomány felé, hanem egy olyan vállalkozást takar, amely a keresztény antropológia keretei között próbálja elhelyezni a különböző területeken megszerzett ismereteket. Ilyen értelemben az iskola jó médiuma, közege lehet a keresztény üzenetnek, a keresztény szemlélet pedig sőt és világosságot adhat a megszerzett ismeretek feldolgozásához. Eszerint nem csak a hitoktatás „hatékonyágát” segítheti az iskolai közeg, de a hitoktatás is segítséget nyújthat a gyermeknek az iskolai tanuláshoz, a tananyag egységes képben való elrendezéséhez.

Nehézségek

Mindezzel természetesen több nehézség is akad. Ahhoz, hogy az iskolai hitoktatás eddig összegyűjtött lehetséges előnyei valósággá váljanak, egyrészt szükséges az, hogy az iskola is – legalább toleráns, vagy még inkább együttműködő – partner legyen ebben. Olyan iskolában, ahol nemcsak szervezési nehézségeket állítanak a hittanórák megtartása elé, de a tanári kar és a vezetőség tartalmilag is mindent megtesz az elhatárolódás – esetleg ellehetetlenítés – érdekében, ott a fentebb feltételes módon megfogalmazott lehetőségek szétfoszlanak, s a diákok szemében gyakran rivalizálássá, meghasonlássá, idegen világgá, kudarcos küldetéssé válhatnak.

Másrészt a felsorolt lehetőségek megvalósulásának nagymértékben szükséges feltétele az, hogy a hitoktatás anyaga, módszertana, szemlélete valóban olyan legyen, ami ezeket a területeket is fejlesztési célként tűzi ki maga elé. Vagyis a hittanórán éppúgy megjelenjenek az aktuális kérdések, mint a rájuk adható evangéliumi válaszok, a személyes bevonság és az őszinte hit példamutatása, a szociális dimenzió és a konkrét élethelyzetek – hogy csak néhányat említsünk a fentebb felsoroltak közül. Ám reméljük, hogy ez is megoldható kihívássá válik, hiszen a Biblia bőségesen kínál nekünk mindezekre példát, az evangélikus kerettanterveink pedig igyekeznek felhasználni ezeket.

A harmadik kérdés, amely már a teológia területén merül fel, túlmutat az iskolai hitoktatáson.

² Lásd például Paul Vermeer holland teológus felfogását, aki szerint a hitoktatás nagyon erős hatással lehet pro és kontra is a szocializációra.

Több, mint iskola?

Jézustól mennybemenetele előtt nem csak azt az „utolsó” tanácsot, feladatot kaptuk, hogy „tanítsunk minden népet”. Jézus nem csak azt mondta, hogy minden kor gyermekének tanítsuk meg a Bibliában írottakat, hogy mondjuk el az örömhírt, hogy ismertessük meg a hagyományokkal. A missziói parancsában nem azt olvassuk, hogy „tanítsatok minden népet”, hanem azt, hogy „*tegyetek tanítvánnyá minden népet*” (Mt 28,19).

Az iskolai közegben megtartott hittanóra nem kiveszi a társadalomból a gyermeket, hanem abban a világban, abban a közegben tanít a hitéről, lelkiségéről, egyházáról, Jézusról, amelyben mindennapi életét is éli a gyermek.

Ennek pedig – az emberi dimenzióban – három részfeladata van: elmenni, tanítani, kereszteni. Az iskolába el lehet menni, lehet tanítani, s ezt hasznos is lehet megtenni az iskolai keretek között. Azonban ahogyan nem lehet iskolai keretek között kereszteni, úgy a tanítvánnyá tételhez is többre van szükség, mint iskolai keretek közötti hitoktatásra. A tanítvánnyá tétel túlmutat az iskolai kereteken, ám a hitoktatáshoz jó helyszínnül szolgálhat és kellő támogatást, segítséget adhat az iskola. A hitoktatás jézusi kulcsmondatában szorosan értve nem csak tanításról (κατηχέω) van szó, hanem a tanuló átformálásáról, a tanítvánnyá tételről is.

A missziói parancs folytatása („*hogy megtartsátok mindazt, amit parancsoltam nektek*”) rendkívül szemléletesen mutatja meg számunkra, hogy nem elég Isten törvényeivel megismerkedni, hanem azokat meg is kell érteni, saját cselekedetként kell megélni s egyéni Jézus-követő életformává alakítani. Ennek „módszerét”, a διδάσκω értelmé szerinti tanítást már el lehet kezdeni a hittanóra keretei között is, és hatalmas utat lehet megtenni ezen az úton, ám véghez vinni, kiteljesíteni csak a gyülekezet közösségében lehet.

A missziói parancs igéi – „menjete el” és „tegyetek” – sokkal inkább egy küldöltre vonatkoznak, mint egy tanteremben, pódiumon álló és monologizáló tanárra. A tanítás ugyan maga is dinamikus küldetés, amelyben menni és tenni kell, nem pedig egy statikus szónoklatot mondani, mégsem meríti ki a missziói parancs teljes dinamizmusát. „Az újszövetségi értelmé ennek a feladatnak remekül fejeződik ki abban a mozzanatban, amikor az etióp kincstárnok és Fülöp találkoznak. (...) Az etióp főkincstárnok válasza túlmutat a megértés tárgyán, amikor magyarázatot igényel. (...) Fülöp fizikailag és mentálisan felszállt a szekérre, mellé ült, és utat mutatott az etióp főembernek.” (KODÁCSY 2010, 4–5. o.)

Mindezek fényében fölöslegessé válik az iskolai keretek között megtartott hittanóra? Lehet iskolai hitoktatás nélkül gyülekezeti hittant tanítani? Természetesen lehet, ahogyan azt a gyakorlat sok helyen mutatja. Fölöslegesnek azonban korántsem mondhatjuk az iskolai hitoktatást. Azokat a felsorolt előnyöket, amelyeket egy jól funkcionáló iskolai hitoktatás megadhat, a gyülekezeti hittanóra, bibliaóra, istentisztelet keretei között kell pótolni – s ez sokszor jelentkezhet komoly nehézségeket okozó hiányként a gyülekezeti keretek között. Nem lehetetlen, de könnyebb úgy prédikálni egy istentiszteleten, hogy a tanítványi úton – mind a κατηχέω, mind a διδάσκω értelmében – az első tanulási lépések már más oktatási-nevelési keretek között (is) megtörténtek.

Érdekes és szerencsés kombinációját adja a lehetőségeknek az a helyzet, amikor a kötelezően választható hit- és erkölcsstanóra alatt folyó hitoktatás iskolai keretek között, mégis gyülekezeti környezetben valósul meg.³ Természetesen ennek pozitív megvalósulásához szükség van az iskola együttműködésére (például, hogy az órarendben

³ A hit- és erkölcsstanoktatást is szabályozó 20/2012 EMMI-rendelet 182/B. § (4) pontja szerint: „Amennyiben az egyházi jogi személy az erkölcsstanórával azonos időpontban a hit- és erkölcsstanórát nem tudja megtartani, az érintett szülők írásbeli egyetértő nyilatkozata alapján az igazgató és az egyházi jogi személy képviselője írásban megállapodhat arról, hogy a hit- és erkölcsstanórát az egyházi jogi személy más időpontban vagy más időpontban az iskola épületén kívül tartja meg.”

valamelyik nap első vagy utolsó órájára kerüljön a hit- és erkölcsstanóra), de a lelkész vagy hittanár alkalmazkodására is (többek között abban, hogy az iskolai követelményeknek megfelelő valódi hittanórát tart).

Sikerül-e a hittanórát beilleszteni az órarendbe? Van-e természetes nyitottság az iskolákban a hitoktatás befo-
gadására? Be tud-e illeszkedni a hitoktató a tanári karba, van-e helye a tanári asztalnál? Van-e helye a hitoktatásnak az iskolában? Mindent meg kell tennünk azért, hogy a hittanoktatás ne egy valóságtól elrugaszkodott mesemondás legyen a gyermekeknek, ne egy idegen, „másvilági” tanítás a fiataloknak, hanem ezer szálon kapcsolódjon azokhoz a valódi kérdésekhez, iskolai ismeretekhez, életérzésekhez, krízisekhez és örömhöz, amelyek a diákokban, a diákok életében felmerülnek. A hitoktatás most igazi missziói kihívás az egyház számára, amelyben több vonatkozásban is érdemes lehet szem előtt tartanunk Dietrich Bonhoeffer aggodalmát: „Félek, hogy azon keresztények, akik csak egy lábbal állnak a Földön, a mennyben is csak egy lábon állnak majd.” (*Love Letters*, 63. o.)

Felhasznált irodalom

- BERCOT, David W. (szerk.) 2003. *A Dictionary of Early Christian Beliefs*. Hendrickson Publishers, Peabody, Massachusetts.
Love Letters from Cell 92. The Correspondence between Dietrich Bonhoeffer and Maria von Wedemeyer (1943–1945). Abingdon, 1992. 63–64.
- BROWN, Colin (szerk.) 1992. *The New International Dictionary of New Testament Theology*. 3. köt. The Paternoster Press, Grand Rapids, Michigan.
- KODÁCSY Tamás 2010. Tehetség és kompetencia a Bibliában. *Magyar Református Nevelés*. XI. évf. 3. sz. 2–10. o.
- LOSITO, William F. 1996. Philosophizing about Education in a Postmodern Society. The Role of Sacred Myth and Ritual in Education. *Studies in Philosophy and Education*. 15. évf. 1–2. sz. 69–76. o.
- Scottish Education Department 1972. *Moral and RE in Scottish Schools (The Millar Report). Report of a Committee Appointed by the Secretary of State for Scotland*. Edinburgh.
- SZÜCS Ferenc 1995. *Hitvallásismeret*. Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Rendszerez Teológiai Tanszék, Budapest, 1995.
- USHER, Robin – EDWARDS, Richard 1994. *Postmodernism and Education. Different Voices, Different Worlds*. Routledge, London – New York.
- VERMEER, Paul 2010. Religious Education and Sociatlization. *Religious Education*, 105. évf. 1. sz. 103–116. o.

Kodácsy-Simon Eszter az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatója, emellett évek óta a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban óraadó hittantanár. A Sylvester János Protestáns Gimnáziumban és a Sztéhló Gábor Evangélikus Gimnáziumban is tanított hittant és etikát. A 2010-ben megjelent *Közelebb az Élethez* című evangélikus hittankönyv társszerzője. A Magyarországi Evangélikus Egyház Katechetikai Munkacsoportjának vezetője.

